

פאנזין אמנות מנוונת #8/17

מנהיגים בשעת אסון

מנהיגים בשעת אסון

אדם צ'רניאקוב: הדילמה

לין חביב
אמילי לוי
נועה בייניש
נועם אשד

חיים רומקובסקי

בן גוזי
דור פולק
שלומי יעקבי
רוני ניסימיאן
יוסי סבג

ליל הבדולח

פנים בית כנסת בנירנברג לאחר פרעות ליל הבדולח 1938

ייצגו שנקים ציטוטים שונים

דלקחו חלק בביתם שבנירנברג
הקטורת

ליל הבדולח מתקשר לתהליך ההפרדה והנישול של יהודי גרמניה. האירוע היה פוגרום שהתחולל ברחבי גרמניה ואוסטריה בליל 9-10 בנובמבר 1938. עם רדת החשכה נשטפה גרמניה באלימות אנטישמית מתוזמנת היטב. מאות בתי כנסת הועלו באש ועשרות בתי עסק נבזזו והוצתו. עשרות יהודים נרצחו, אלפים נפצעו ועשרות אלפים נשלחו למחנות ריכוז.

הנאצים ביקשו להציג את הפוגרום כהתפרצות ספונטנית של זעם בקרב הציבור הגרמני בעקבות מות הדיפלומט שנרצח על ידי צעיר יהודי. אולם בפועל מדובר היה באירוע מתוכנן היטב ולא בהמון משולח כל רסן, כפי שהנאצים ביקשו להציג זאת. במהלך ליל הבדולח עשרות מבנים של יהודים הושמדו ביניהם: בתי כנסת, דירות וחנויות, וחלונות הראווה נופצו (מכאן השם "ליל הבדולח"). אלפים נעצרו ונשלחו למחנות. לפוגרום "ליל הבדולח" היו 4 מטרות: ללבות את הזעם נגד היהודים, להרחיק את היהודים מהתחומים הכלכליים שעסקו בהם, להעשיר את קופת המדינה ולהאיץ את קצב ההגירה שלהם מחוץ לגרמניה.

הסדר החדש

אסירים רוסים בבניית תעלת בלומורקנאל, שנבנתה תוך עבודת כפייה.

כך נקראה המדיניות שהחילו הנאצים על הארצות הכבושות, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה (1939). היטלר ניסה להרחיק ולנדות את כל מי שאינו שייך ל"גזע הארי". כלומר כל ההולנדים, דנים, נורבגים ומי שלא התאים לתפיסה של הגזע הארי. הנאצים שאפו להפוך את העולם למושלם, מבחינה חברתית וכלכלית. את הסדר החדש ניתן להקים רק אחרי הרס העולם הישן והוא שיבטיח את מקומו של הרייך השלישי הגרמני בעולם החדש. הפולנים והרוסים, למשל, נועדו לשרת את הגזע הארי.

הנאצים העבידו בכפייה עמים שלא השתייכו לגזע הארי, כדי לשרת את הרייך הגרמני מבחינה כלכלית. העובדים פעלו בתנאים קשים במכרות, בכבישים ובשדות. עוד פעולה שקשורה לסדר החדש היתה העברת אוכלוסיות בכפייה על מנת לטהר אזורים וליישב בהם גרמנים ארים. מנהיגים פוליטיים ואנשי רוח רבים הוצאו להורג, בעיקר במזרח אירופה. על העמים הכבושים באזורים אלה נאסר ללמוד בבית הספר מעבר לכיתה ד' כחלק מהעיקרון לפיו הם יועדו לעבודות פיזיות בלבד. מדיניות זו יושמה עד לסיום המלחמה ב-1945.

יודנראט

רינג אברהם (הראשון סימין) בחברת אנשי היודנראט בגיטו כזיבז' ר-3083/189

הפקודה על הקמת יודנראט בכל קהילה יהודית (גם מחוץ לגטאות) התקבלה באיגרת הבזק של היידריך בשנת 1939. מספרם של חברי היודנראט לא עלה על 24 חברים בעלי השפעה. תחילה, נבחרו או מונו מנהיגים ואנשי ציבור מתוך הקהילות היהודיות, ובגטאות מסוימים מונו תוך איום על חייהם. היו שסירבו לשותף פעולה עם הנאצים, אחרים שראו בתפקיד אופציה והזדמנות לשפר את חיי היהודים בגטו ואחרים הסכימו משיקולי תועלת אישית.

היו מספר סיבות להקמת היודנראט כמו חיסכון בכוח אדם גרמני וצמצום החיכוך בין היהודים לנאצים. הנאצים רצו לתת ליהודים תחושה שהם מנהלים את הגטו בעצמם והיה להם חשוב שתהיה חוליה המקשרת בין הציבור היהודי לשלטון הנאצי. ליודנראט הייתה מחויבות לגרמנים וגם ליהודים. רבים מהם נמצאו בדילמות מוסריות מידי יום. היודנראט דאגו ליהודים בהרבה תחומים כמו דיור, מזון, בריאות, פעולות סעד ומוסדות ציבור..

אדם צ'רניאקוב: הדילמה

אדם צ'רניאקוב: הדילמה

לאחר כיבושה של פולין על ידי גרמניה הנאצית ב-1 בספטמבר 1939 ותחילת מלחמת העולם השנייה, החלה רדיפת היהודים באזורים הכבושים. בשנתיים הראשונות לפלישת הגרמנים הסתפקו הגרמנים בגזל הרכוש היהודי, דחיסת היהודים בגטאות, ומשלוחם לעבודות כפייה. בתקופה זו פעלו הגרמנים בקרב היהודים באמצעות "מועצות יהודים", היודנראט היו מעין מוסד שלטון יהודי הממונה על תיווך בין השלטון הנאצי לבין הקהילה היהודית. ארגון היודנראט פעל בשנים 1939 עד שנת 1942, היהודים שהיו ביודנראט היו יהודים מבוגרים, אישים סמכותיים ורבנים הדוברים גרמנית. הקמת מוסד זה נכפתה על ידי הנאצים, אנשי היודנראט ידעו כי הפרת הפקודות תביא לתגובה גרמנית אכזרית כלפיהם אישית וכלפי יושבי הגטו. לעתים כפו השלטונות הגרמניים על אדם אחד - יושב ראש היודנראט - את האחריות להקמת היודנראט. בחירת היו"ר בדרך כלל אולצה וכמעט ולא התקיימו בחירות לתפקיד, בין השאר תפקיד היו"ר היה לבקש ממנהיגי ציבור להצטרף ליודנראט. ליהודים לרוב לא היו את האופציות לא לשתף פעולה עם הגרמנים, אדם שלא שיתף פעולה לרוב נהרג במקום, אך אף על פי כן מעטים ציינו מלא, בלי ניסיון ליוזם סיוע ליהודים, יהודים שצייתו לנאצים צייתו מלא עשו זאת מחשש לחייהם ולחיי משפחותיהם.

"אני משתדל לעודד. בכמה עולה לי דבר זה, אינם רואים. אני משתדל שלא יינתק החיור מעל

שפתיי"

הדילמות שניצבו ראשי היודנראט היו דילמות מוסריות כמו האם לשתף פעולה עם הגרמנים בכדי למנוע פעולות אכזריות כלפיהם, כלפי משפחתם וכלפי שאר יהודי הגטו בכלל. או לנסות וליזום פעולות למען היהודים ולהסתכן בתגובה חריפה מצד הגרמנים. היודנראטים היו צריכים להתמודד מצד אחד עם הגזרות הקשות של הנאצים ועם ההתנגדות, הכעס והמרמור של היהודים מהצד השני. קרו מקרים בהם היודנראטים הצליחו באמצעות שוחד לצמצם את הכמות הנדרשת או לדחות את שליחת העובדים לעבודות כפייה.

אדם צ'רניאקוב (30 בנובמבר 1880) היה איש ציבור יהודי בפולין בין מלחמות העולם, כיהן כחבר מועצת העיר ורשה, כחבר הסנאט הפולני וכסגן יושב הראש הקהילה היהודית בוורשה. ב-1 בספטמבר 1939 הסתערו גייסותיה של גרמניה הנאצית על גבולה המערבי של פולין, וב-27 בספטמבר מחליט ראש העיר וורשה סטאז'ינסקי על כניעת העיר שהייתה נתונה במצור כל אותה עת. יומיים אחרי שנכבשה העיר פקדו שלטונות הכיבוש על הקמת מועצה יהודית. הגסטאפו מינה את המהנדס היהודי אדם צ'רניאקוב כיושב ראש המועצה ועוד 24 חברי המועצה ו-24 סגניהם. אותה מועצה, ה"יודנראט", קיבלה הודעה כי תפקידה הוא להוציא לפועל את כל ההוראות והפקודות של שלטונות הצבא בעיר. צ'רניאקוב כיהן כראש היודנראט בגטו ורשה, שהיה הגדול בגטאות היהודיים בפולין ופעל בין השנים 1940-1943 עד לחיסולו, ומנה בשיאו 450,000 איש. כאשר נבחר צ'רניאקוב לראש היודנראט בגטו ורשה, הוא בא במגע מתמיד עם השלטונות הגרמניים במטרה להקל על הסבל בגטו. הדילמה המרכזית שבחרנו להתמקד בה בתקופת כהונתו של אדם צ'רניאקוב כראש היודנראט בגטו ורשה היא האם לשתף פעולה עם השלטון הנאצי ולספוג את השנאה הרבה מצד יהודי הגטו או להסתכן במותו ובמות משפחתו וקרוביו. אדם צ'רניאקוב ניסה פעמים רבות לנסות לעזור ליהודים ולהקל על החיים בגטו אך מקרים רבים גרמו ליהודי הגטו לשנוא את צ'רניאקוב ולא להבין כלל שהוא רק מנסה לעזור. אחד מהמקרים היה בנובמבר 1939 כאשר הגרמנים נכנסו לבית הדירות החלו לירות לכל עבר עצרו 53 גברים יהודים וחטפו אותם, לאחר מכן דרשו שהיודנראט ישלם כופר גדול תמורת 53 הגברים ולכן החל אדם צ'רניאקוב לאסוף את הכופר לשחרור 53 הגברים היהודים בלי לדעת שנרצחו. לאחר שמשפחות החללים גילו שהגברים נרצחו הם שנואו את צ'רניאקוב מפני שלא ידעו את הסיפור המלא והיו בטוחים שלקח מהם את כל כספם בידיעה שגבריהם נרצחו. דוגמה נוספת לדילמה שאדם צ'רניאקוב היה צריך להתמודד אתה הייתה שליחת היהודים לעבודות כפייה. לעבודות נשלחו 5,253 יהודים בשנת 1940 ובשנת 1941 נשלחו 8,600 יהודים מגטו ורשה. המחנות הגרועים והקשים ביותר שהיהודים היו עובדים בהם היו אלו של ניקוז הנהרות, מאחר והעובדים נאלצו לעמוד במים עמוקים, קפואים למשך 12 שעות ביום. הגרמנים לא סיפקו לא להם ולא

לעובדים בסלילת הכבישים בגדים מתאימים לתנאים אלה וכתוצאה החלו לחלות רוב היהודים, עד כדי כך שהגרמנים נאלצו לשלוח אותם חזרה לגטו. רק באביב 1941 מתו כ-250 איש במחנות. אדם היה מזועזע מהנתונים ששמע, ועשה מאמץ גדול לשפר את התנאים, לאחר מספר דיונים הביורוקרטיה הגרמנית החליטה לספק כמות גדולה יותר של מזון וטיפול רפואי לאנשים במחנות - על חשבון היודנראט של ורשה ועל חשבון מכסות מזון שהוקצו למטבחים הציבוריים בגטו. בנוסף, הורחב התפקיד של היודנראט בתוך המחנות. היודנראט שלח את הרופאים לבדוק את העובדים ושלה נציגים שידווחו על מצב התנאים ששורדים בהם. כל אותה עת, הגרמנים איימו להפסיק את אספקת המזון לגטו אם היודנראט לא יספק עובדים למחנות.

ביולי 1942 החלה האקציה הגדולה בגטו, במהלכה נשלחו יהודי הגטו אל מחנה ההשמדה טרבלינקה. היודנראט נדרש לספק מדי יום 6,000 איש, צירניאקוב שידע מה הגורל הצפוי ליהודים הנשלחים מהגטו למחנה ההשמדה, החליט ב-23 ביולי 1942 להתאבד במשרדו על ידי בליעת כמוסת ציאניד.

ביבליוגרפיה:
אדם צירניאקוב:
https://he.m.wikipedia.org/wiki/אדם_צירניאקוב
<http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=15248>

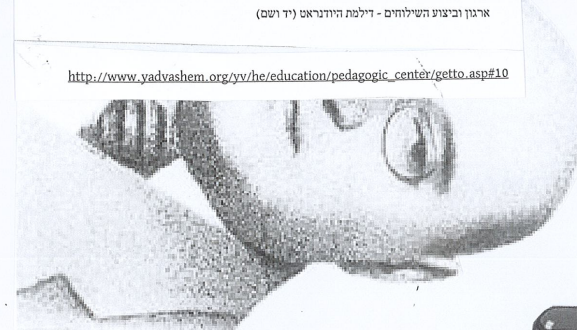
גטו ורשה:
https://he.m.wikipedia.org/wiki/גטו_ורשה

יודנראט:
<https://he.m.wikipedia.org/wiki/יודנראט>

תולדות גטו וורשה, ארגון יוצאי ורשה בישראל:
<http://www.warsaw.org.il/heb-text/ghetto.htm>

"מי יכתוב את ההיסטוריה שלנו" - ספר הנכתב בעקבות יומנו של ההיסטוריון עמנואל רינגלבלום שהקים את ארכיון "עונג שבת" בגטו ורשה
<http://www.booknet.co.il/prodxt.asp?id=78054#.WCOD-91rK70>

ארגון וביצוע השלוחים - דילמת היודנראט (יו שם)
http://www.yadvashem.org/yv/he/education/pedagogic_center/getto.asp#10

הטו: ורשה, פולין.

יכונז די יהודים בהטאות

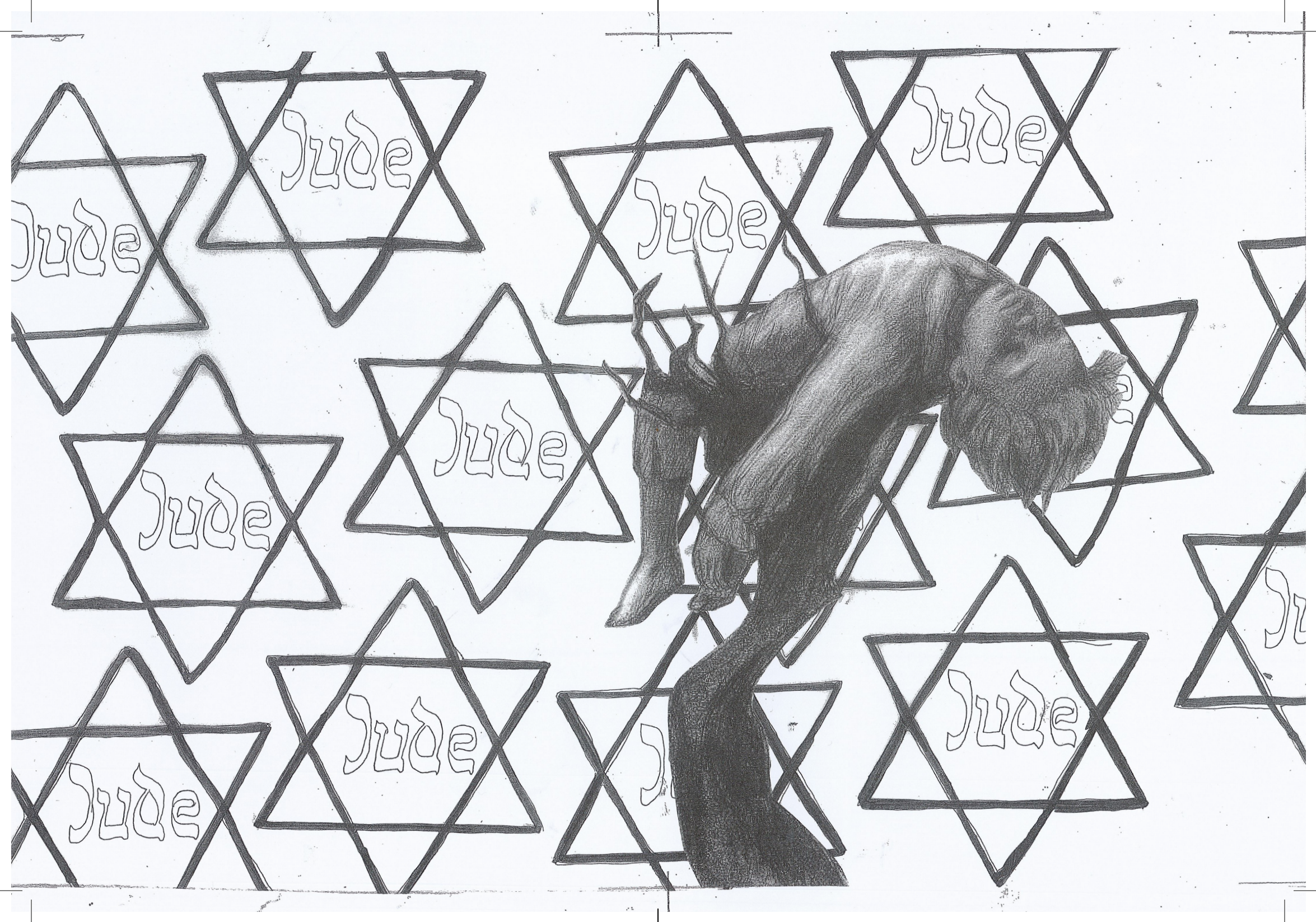

אדם

צ'רניאקוב

1939

מאזרחות
היודית

גנרלגוברנמן

מפת הרייך הגרמני והגנרלגוברנמן בשנת 1944

גנרלגוברנמן פירושו ממשל כללי בגרמנית וזה היה השם שניתן לשטחים כפולין שנכבשו על ידי הנאצים ושלא סופחו לרייך הגרמני במלחמת העולם השנייה. שטחי הגנרלגוברנמן היו בין האזורים העיקריים שבהם בוצעה השמדת היהודים בשואה, מאחר ולא היה צורך לציית לחוקי הרייך. בגנרלגוברנמן נוצרו התנאים האידאליים להשמדה המונית. לגנרלגוברנמן היו ארבעה מחוזות: ורשה, לובלין, ראדום, וקרקוב, שם נבנו מחנות ההשמדה והריכוז העיקריים. בראש הגנרלגוברנמן הוצב הנס פרנק. כאשר הצבא האדום כבש את פולין בסוף שנת 1944, קרס הממשל הכללי. הנס פרנק וסגנו נתפסו על ידי האמריקאים בשנת 1945 ונמצאו אשמים בפשעי מלחמה ופשעים כנגד האנושות במשפטי נירנברג, נידונו למוות והוצאו להורג.

קוקה קולה יצרה ושקה כפי אולפניו לנאצים ושקה בזה סגיו

Werfrische Sir @
Geteirtg

מרדכי חיים רומקובסקי

מרדכי חיים רומקובסקי

מיוזמה
מיוזמה
מיוזמה

מרדכי חיים רומקובסקי, היה ראש היודנראט בגטו לודז' בשנים 1939-1944. רומקובסקי נולד בכפר אילינו שברוסיה. בגיל צעיר השתקע בלודז' שבפולין והיה לעסקן ציבורי זוט. בעיסוקים אלה גילה מרץ למרות היותו מחוסר השכלה. שנים מספר היה מנהל בית-יתומים יהודי בהלנובוק'. בשנת 1937 נבחר להנהלת הקהילה היהודית בלודז' מטעם מפלגת הציונים הכלליים, אך הסתכסך עם מפלגתו, סירב לקבל את מרותה והמשיך להיות חבר הנהלת הקהילה בניגוד לרצונם של שולחיו. עם כיבוש לודז' בידי הגרמנים פוזרו בה, כבשאר המקומות בפולין, מוסדות הקהילה היהודית, ובמקומם הקימו הכובשים יודנראט. ב-13 באוקטובר 1939 מינו השלטונות את רומקובסקי לתפקיד "זקן היהודים", כינוי הרשמי של יושב-ראש היודנראט בלודז'. בתפקיד זה נשאר רומקובסקי עד לחיסולו באוגוסט 1944. השלטונות הגרמניים העניקו לרומקובסקי סמכויות נרחבות בכול התחומים הקשורים בניהול חיי היום-יום של האוכלוסייה הכלואה בגטו, כמו ארגון מפעלי עבודה, חלוקת מזון, שירותי תברואה, דיור, מינוי בעלי תפקידים ועוד. לרשותו הועמדה המשטרה היהודית האחראית על הסדר בגטו. השלטונות הגרמניים ראו בגטו אתר לניצול כוח עבודה זול מאוד, נוסף לשוד רכוש היהודים שהתנהל מיומו הראשון של הכיבוש. על רומקובסקי הוטל לארגן מפעלי ייצור והמפעלים הללו היו למקור רווחים. רומקובסקי ראה בהקמתם של המפעלים דרך להתגבר על האבטלה והרעב המחמיר בגטו. במרוצת הזמן הוקמו כ-120 מפעלים שעבדו בשביל מנהל הגטו. בארגון מפעלי העבודה וניהול החיים הפנימיים בגטו גילה רומקובסקי מרץ רב וכושר ארגון מרשים. עם זאת, ניצל רומקובסקי במלואן את הסמכויות שהעניק לו מינהל הגטו ונמנע מלשתף אישים וגורמי ציבור בניהול ענייני האוכלוסייה הכלואה בגטו. בהתנהגותו לא חסרו גילויים של תאוות השלטון. בסוף 1941, עם הקמתו של מחנה ההשמדה בחלמנו, כפו השלטונות הגרמניים על רומקובסקי לארגן את הוצאת חלק מהאוכלוסייה מן הגטו, כביכול לשם יישובה במקומות אחרים. אף אם לא היה ידוע בגטו, וגם לא לרומקובסקי, על קיומו של מחנה ההשמדה, לא נעלמה מאיש ההרגשה של הסכנות הכרוכות בגירוש. רומקובסקי ניסה לשווא לפעול אצל הגרמנים להקטין את מספר המגורשי, ובחודשים ינואר-מאי 1942 הוצאו מן הגטו 55 אלף

יהודים, הועברו למחנה ההשמדה חלמנו ושם נרצחו. רומקובסקי ומנגנון האלטסטנרט(מועצת הזקנים) שבניהולו, היו אלה שבידיהם השאירו הגרמנים את ההחלטה מי יגורש ומי לא יגורש, ובגלל זה השניא רומקובסקי את עצמו על רוב אוכלוסיית הגטו. ברם, לא היה גורם ציבורי כלשהו, ובכלל זה הגופים הפוליטיים במחתרת בגטו המורעב והשרוי בחוסר-אונים מוחלט, שראה אפשרות לעשות צעדים כלשהם נגד הגירוש ולדרוש מרומקובסקי דרך פעולה אחרת. בימים 12-5 בספטמבר 1942 ביצעו הגרמנים עוד גירוש חלקי, ובפעם ההיא התנהל הגירוש בצורה מזוהזת, בלי מעורבותו הישירה של האלטסטנרט. לגטו נכנסו כוחות גדולים של הגרמנים, סגרו רובע אחרי רובע והוציאו באכזריות כ-20,000 בני-אדם – ילדים, חולים וזקנים – העבירו לחלמנו ושם רצחו אותם. אחרי הגירוש הוא שרר בגטו שקט יחסי, והוא חיזק את אמונתו של רומקובסקי בצדקת דרכו ובאמונתו כי בעבודה בשביל מינהל הגטו ובשמירת השקט אפשר יהיה להציל את שאר יהודי הגטו. בסוף אביב 1944, בהתקרב הצבא האדום ללודז', החליטו הגרמנים לחסל סופית את גטו לודז'. שוב-הטיל מינהל הגטו על רומקובסקי לארגן את הוצאתם של היהודים מן הגטו, באמתלה של העברת המפעלים לגרמניה עקב התקרבותו של הצבא האדום. מ-23 ביוני עד 14 ביולי 1944 הוצאו מן הגטו, לפי הרשימות של האלטסטנרט, כ-7 אלפים יהודים, הועברו לחלמנו ושם נרצחו. אלא שבפעם ההיא גילתה אוכלוסיית הגטו התנגדות סבילה רבת היקף. המיועדים לגירוש סירבו להתייצב, בתקווה כי יום השחרור הולך וקר. קצב הגירוש לא השביע את רצונם של הגרמנים. עקב התנגדותם של כלואי הגטו לגירוש והתקדמותו המהירה של הצבא האדום מערבה, החליטו הנאצים לחסל במהירות את הגטו בכוחות הסייס והמשטרה הגרמנית. בתחילת אוגוסט 1944 נסגרו כול המפעלים בגטו ופוזרו מוסדות האלטסטנרט. יעד הגירוש שונה מחלמנו לאושוויץ. האדום בסוף יולי 1944 אפשרה לגרמנים להשלים את חיסול הגטו, אגב עריכת חיפושים בבית אחר בית. התנאים בגטו לודז' לא אפשרו את הסתרתם של אלפים ורבבות בני-אדם, וכולם, פרט לכמה מאות בלבד, הוצאו בידי הגרמנים, גורשו לאושוויץ, רובם הגדול נרצחו שם בתאי הגזים ומיעוטם הועברו לעבודת כפייה במחנות ריכוז. ב-30 באוגוסט 1944 הועברו רומקובסקי עם בני משפחתו לאושוויץ ושם נרצחו.

מיזמה מיזמה מיזמה

בחיים הפנימיים של הגטו הצליח רומקובסקי לבצר את מעמדו בהדרגתיות ובעקב
1940-1941 היו בגטו מהומות ושבתות של רעבים שהפנו את זעמם נגד רומקובסקי
והאלטסטנרט. רומקובסקי התגבר על התנגדות זו בהתערבות הגרמנים, וכן בהנהגת
חלוקת מזון שווייונית. בתחילת דרכו נהג רומקובסקי להתייעץ עם נציגי גופים פוליטיים
בגטו ולהבטיח את התימוכין שלהם. עם הזמן התחזק מעמדו והוא שלט ביד חזקה, מבלי
שהתחשב בדעתם של אנשי ציבור. המעטים שגילו את דעתם הביקורתית, או שארגנו
פעולות התנגדות, היו צפויים לנקמתו של רומקובסקי, שבמקרים קיצוניים הולכה
להכללת החשודים ברשימות המגורשים מן הגטו. בעיני רבים מהניצולים ואף החוקרים
מצטייר רומקובסקי כסמל לראש יודנראט ששיתף פעולה עם השלטונות הגרמניים, הצטיין
בצייתנותו לשליט הנאצי והנהיג משטר דיכוי בפנים הגטו שמנע פעילות מקיפה של תנועת
התנגדות בו. אחדים ראו בגינונים של רומקובסקי, בהרגלי השררה ופולחן האישיות סביבו
חיקוי לאדנות הנאצית וביטוי לשאיפות להיות מנהיג יהודי מתוך השלמה והשתלבות
ביסדר החדש. התנהגותו האישית של רומקובסקי אומנם מעוררת תמיהה וסלידה, אך אין
הוכחות חותכות לשיתוף-פעולה מרחיק-לכת, שלפיו ראה עצמו חלק ממשטר כלל-אירופי
בחסות הנאצים. מצויים גם ניצולים וחוקרים הסבורים, שהמשטר החמור שהנהיג
רומקובסקי, ובעיקר רתימת הגטו לעבודה למען הנאצים, כלומר, הקונספציה של 'עבודה
כדרך להצלה', היו נכונים, והודות להם נמנע חיסול היישוב היהודי בלודז' זמן רב, וחלק
ניכר מיהודי לודז' נשאר בחיים עד סמוך לסוף המלחמה. אחדים מההיסטוריונים הבולטים
טענו, שאם היה הצבא האדום ממשיך בתנופת המתקפה שלו ביולי 1944 ולודז' הייתה
משתחררת בעיצומה של ההתקדמות, היו רואים ברומקובסקי לא בוגד ומשתף פעולה
נאמן, אלא מנהיג שעלה בידו להציל עשרות אלפי יהודים בגטו היחיד ששרד במרחב
השלטון הנאצי במזרח אירופה. מתוך עדויות הטענה העולה כלפי רומקובסקי היא שהוא
ניצל את האמון שנתנו בו היהודים ומסר רבים מהם לנאצים, אף שידע כי שולחים אותם
לרצח. להגנתו הוא אמר שכדי להציל את רוב תושבי הגטו, הכרח הוא לשתף פעולה ולמסור
חלק מהם לנאצים.

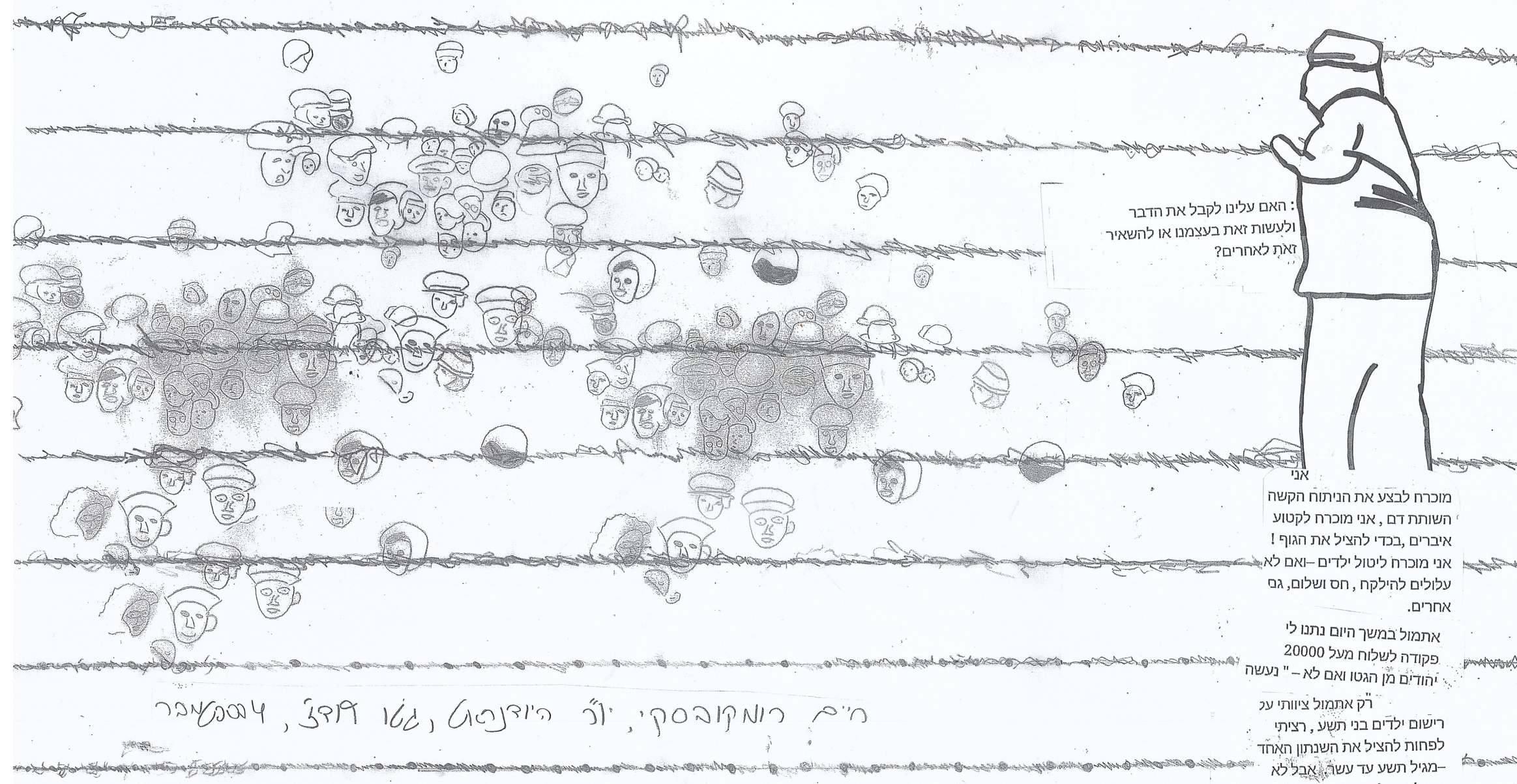
מקורות: <http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=8446>

<http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=15242>

<http://www.yadvashem.org/odot/pdf/Microsoft%20Word%20-%206867.pdf>

האנציקלופדיה של השואה - יד ושם ספרית פועלים ידיעות אחרונות ספרי חמד נ"צ

1064-793

האם עלינו לקבל את הדבר :
ולעשות זאת בעצמנו או להשאיר
זאת לאחרים?

אני

מוכרח לבצע את הניתוח הקשה
השותת דם, אני מוכרח לקטוע
איברים, בכדי להציל את הגוף!
אני מוכרח ליטול ילדים-ואם לא
עלולים להילקח, חס ושלום, גם
אחרים.

אתמול במשך היום נתנו לי
פקודה לשלוח מעל 20000
יהודים מן הגטו ואם לא - " נעשה

חיים רוקובסקי, יו"ר היו"ם, 16.9.42, 40000

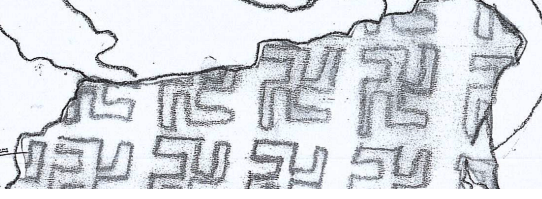
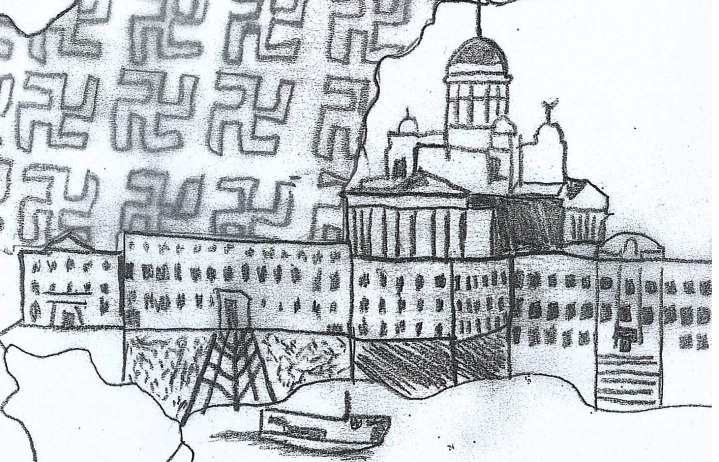
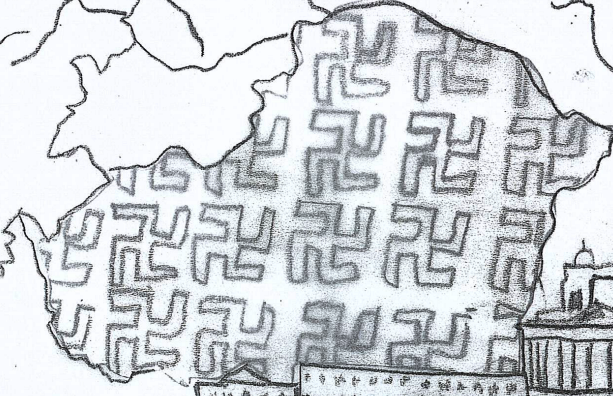
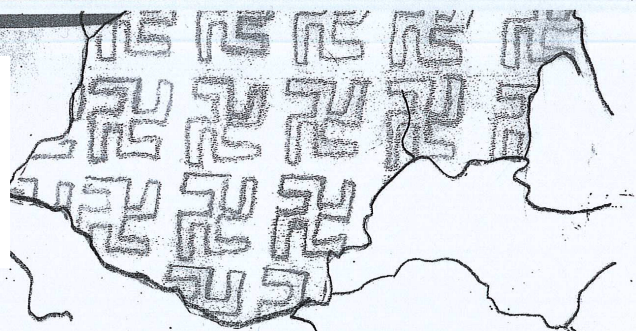
רק אתמול ציוותי ענ
ירשום ילדים בני תשע, רציתי
לפחות להציל את השנתון האחד
-מגיל תשע עד עשר, אבל לא
רצו לוותר לי. דבר אחד עלה בין
-להציל את הילדים שמעל גיל
עשר. זו תהיה נחמתנו בצערנו
הגדול.

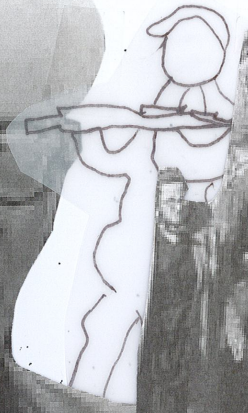
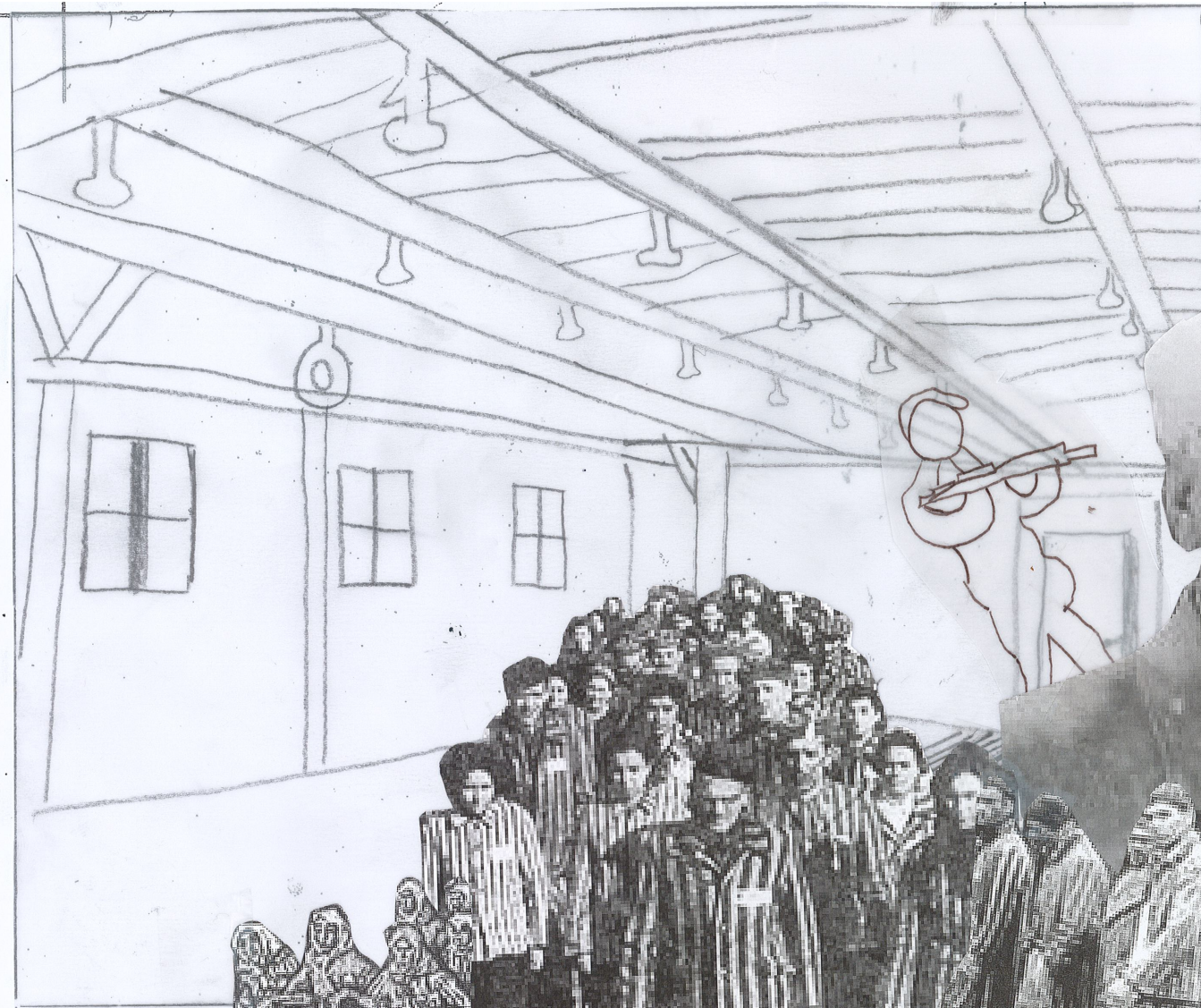
מכה חמורה פגעה באלו
הם חקקים אותנו
זוהר צמח הילולתנו
הימים, כי דוקמים

האם עלינו לקבל את הדבר
ולעשות זאת בעצמנו או להשאיר
זאת לאחרים?

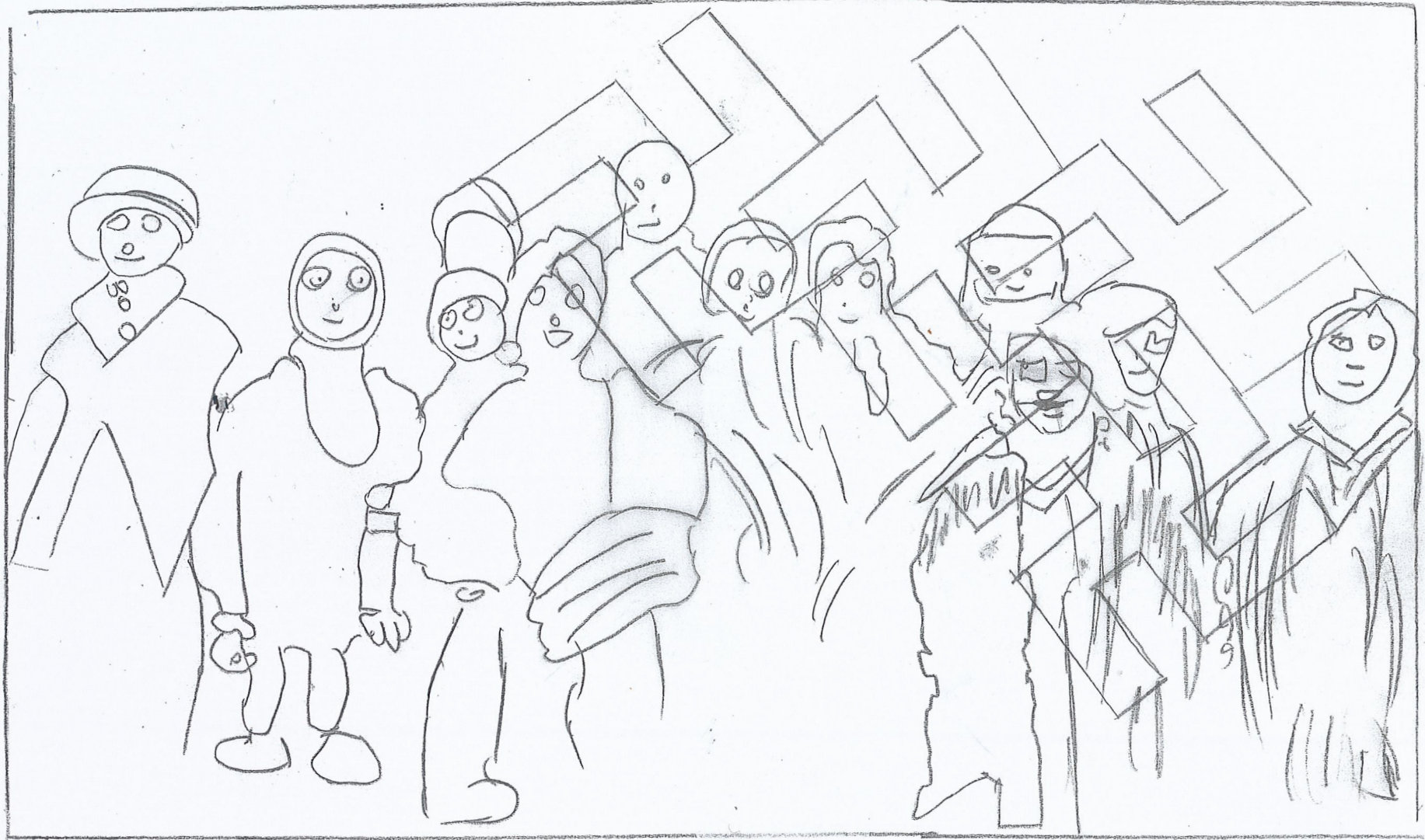

הסוף החלופי - מרדכי חיים רומקובסקי

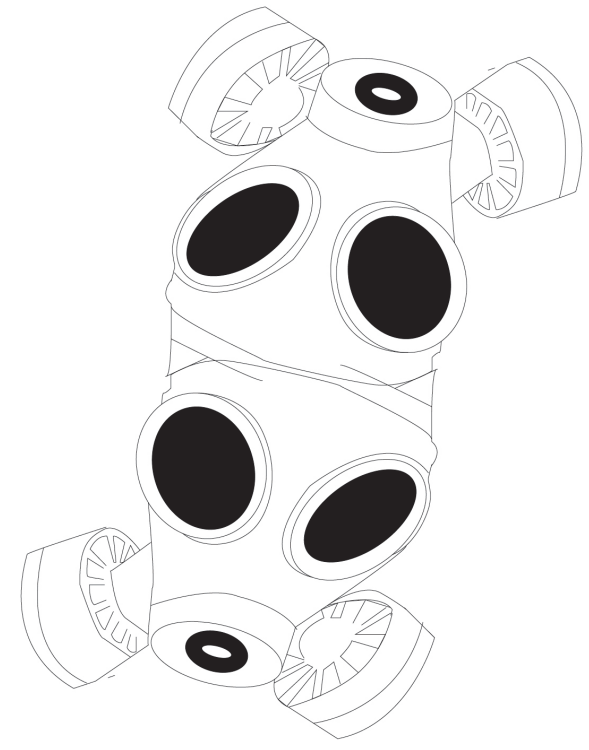
ב-1 בספטמבר 1942 הורו הנאצים למרדכי חיים רומקובסקי, ראש היוזנראט בגטו לודז', ודרשו ממנו להכין 20 אלף יהודים מהגטו לגירוש למחנה ההשמדה חלמנו. זאת עוד קודם היו גירושים מהגטו אבל אלו היו למחנות עבודה.

כשרומקובסקי שמע את המוטל עליו לעשות הוא הזדעזע, אך לא דיבר מילה כי ידע שהנאצים יהרגו אותו במקום אם יראו שהוא מתנגד. רומקובסקי ידע שאין סיכוי שיוכל לבקש מאמהות יהודיות את ילדיהם ואת הזקניהם שרצה תחילה לשלוח להשמדה ובכך להציל את הצעירים והחזקים שהיה להם סיכוי לשרוד. הוא ידע שלא יוכל להמשיך בחייו לאחר שגרם למוות של 20 אלף יהודים. שלושה ימים ושלושה לילות ישב רומקובסקי מתוסכל כי לא ידע מה לעשות. הוא ישב וחשב ובסופו של דבר הוא קיבל החלטה אמיצה וב-4 בספטמבר הוא פנה אל היהודים וחשף בפניהם את דרישת הנאצים. רומקובסקי החליט לאסוף את כל העם היהודי ולמרוד, ולא לעבוד, ולא להקשיב לפקודות הנאצים, וביחד כל היהודים לנסות לשנות. ההשלכות: 99% מוות ודאי לכול היהודים בגטו כולל רומקובסקי שמרד. "גורל יחיד הוא גורל רבים" זהו המשפט המפורסם שאמר רומקובסקי בנאמו. היהודים החלו בקנייה והכנת נשק כמו בקבוקי מולוטוב ומוקשים בעזרת סיועה של המחתרת הפולנית. ביום בו החל המרד, שהו מרבית היהודים בכונקרים שהוכנו מבעוד מועד וחלקם הפציצו את הטנקים שהיו בגטו. תחילה החיילים היו המומים וחלקם ברחו, לאחר מספר ימים הגיעו הנאצים עם כוחות של חיילים והחלו להפציץ את הגטו מהאוויר וגם לזרוק רימונים ופצצות גז אל תוך הבונקרים. לאחר שבועיים של לחימה מרבית יושבי הגטו נהרגו, כולל רומקובסקי עצמו שהנהיג את המרד, ומעטים שרדו כדי לספר. לפני מותו, רומקובסקי אמר כי שהוא שלם עם החלטתו, ואם זה גורלו, הוא מקבלו בהכנעה, והוסיף כי יהודי הגטו ייזכרו בספרי ההיסטוריה כמי שלחמו בנאצים ולא הלכו אל מותם.

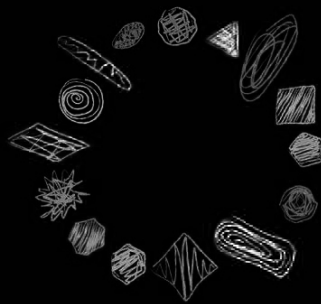

הסצנה ית-1-2 עמבנה של חנה
ל תהיה מצבת - ליכרון

תלמידי/יות היסטוריה שכבה יא
בהנחיית דנה שידן אליאש וגור סלע

תלמידי/יות מגמת אמנויות העיצוב
בהנחיית עירית תמרי וענבל הלצר

בית הספר החדש חולון

תעש"ז